

การสื่อความหมายมรดกวัฒนธรรมของชุมชนประวัติศาสตร์ในเกาะรัตนโกสินทร์

ทิพาพรรณ วรรณมรินทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วัฒนธรรมและการพัฒนา)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2557

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

การสื่อความหมายมรดกวัฒนธรรมของชุมชนประวัติศาสตร์ในเกาะรัตนโกสินทร์

HERITAGE INTERPRETATION OF HISTORIC COMMUNITY IN RATTANAKOSIN

ทิพาวรรณ วรรณมรินทร์ 5237697 LCCU/M

ศศ.ม. (วัฒนธรรมและการพัฒนา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : เทียมสุรย์ สิริศรีศักดิ์, Ph.D , วีรานันท์ คำรงสกุล, Ph.D,
ปนายุ ไชยรัตนานนท์, Ph.D

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาถึงภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และการสื่อความหมายมรดกวัฒนธรรม ของชุมชนประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการสื่อความหมายมรดกวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ในการลงพื้นที่ภาคสนาม กรณีศึกษาชุมชนท่าเตียน เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว โดยผ่านการสื่อความหมายมรดกวัฒนธรรมในพื้นที่ชุมชนท่าเตียนนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จทางการสื่อสารเท่าที่ควร เนื่องจากรูปแบบการนำเสนอที่ค่อนข้างน้อย ไม่หลากหลาย ขาดความน่าสนใจ เนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญบางช่วงขาดหายไป จึงทำให้ผู้รับสารไม่สามารถรับรู้และเข้าใจถึงคุณค่าที่แท้จริงของมรดกวัฒนธรรมของชุมชนประวัติศาสตร์ได้ ในขณะที่เดียวกันก็มีกระบวนการสื่อความหมายมรดกวัฒนธรรมในชุมชนซึ่งเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนเอง กระบวนการดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือการต่อสู้กับการถูกไล่ออกจากนโยบายรัฐ นอกจากนี้การรับรู้เกี่ยวกับย่านท่าเตียนจากตำนานเรื่องเล่า (Oral storytelling) ต่างๆ ของท่าเตียนเกิดจากการรับสื่อรูปแบบอื่นนอกบริบทการสื่อความหมายมรดกวัฒนธรรมในชุมชนคือ สื่อภาพยนตร์ และเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท่าเตียน ซึ่งทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักและสามารถนำไปพัฒนาเป็นแนวทางการสื่อความหมายมรดกวัฒนธรรมและข้อเสนอเชิงนโยบายที่เป็นประโยชน์ อาทิ ทำให้เกิดการรู้จักและเข้าใจคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนเหล่านี้ให้แก่สาธารณะ ตลอดจนกระตุ้นให้เล็งเห็นความสำคัญและการมีอยู่ของชุมชนเหล่านี้มากขึ้น รวมทั้งสามารถนำไปปรับใช้กับนโยบายการท่องเที่ยวและแผนแม่บทในการพัฒนาพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสอดคล้องและสมดุล

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว/ การสื่อความหมาย/ มรดกทางวัฒนธรรม/ เกาะรัตนโกสินทร์/ ท่าเตียน

HERITAGE INTERPRETATION OF HISTORIC COMMUNITY IN RATTANAKOSIN

TIPAWAN WANNAMAHIN 5237697 LCCU/M

M.A. (CULTURES AND DEVELOPMENT)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : TAIMSOON SIRISRISAK, Ph.D, WEERANAN DAMRONGSAKUL, Ph.D, PANAYU CHAIRATANANONDRA Ph.D

ABSTRACT

This research aims to study the destination image by the interpretation content, techniques and tools of historic community sites and the opinions of visitors, villagers and those who have involved in the interpretation techniques and tools in Rattanakosin area. This qualitative study employs in-depth interviews along with observation from the researcher's view point, focusing on the case of the cultural heritage interpretation of Thatian Historic Community located in old Bangkok.

The result of the study shows that the perception and interpretation of the destination image of Thatian community's cultural heritage, through the selected communication means, is rather unclear and not successfully presented to visitors due to its limited form and unappealing presentation. Moreover, the presented information does not correspond with historical information, which leads to misunderstanding and misinterpretation of the heritage values of Thatian community.

Nonetheless, the communication and interpretation process of what are the heritage values are shared through people within the community. This means the process is viewed as a tool, which the community used to share their story of struggling against eviction. Furthermore, the perception and knowledge about the community's heritage is not limited to the communications means within the community only, but also from others sources including song lyrics and movies. These are examples of unconventional and creative communication methods, which can effectively deliver the message of cultural heritage's values and help to decide the appropriate policy to raise awareness of and inform the public of the importance of the community's existence. Therefore, the concerned organizations promoting the tourism industry can apply appropriate unconventional and creative communication means in Tourism Policy and the Tourism Master Plan to revive Rattanakosin Island.

KEY WORDS: DESTINATION IMAGE/ INTERPRETATION/ CULTURAL HERITAGE/
RATTANAKOSIN/ THATIAN

204 pages